

Ebben a részben egy gyakori kérdésnek járunk utána: tényleg igaz, hogy az autista emberek zsenik? És ha igen, akkor miért? Ha nem, akkor miért él mégis ez az elképzelés ennyire erősen a köztudatban?

Kezdjük azzal, hogy honnan ered ez a kép. A filmekből, sorozatokból, könyvekből gyakran olyan autista karaktereket ismerhetünk meg, akik valamilyen különleges képességgel rendelkeznek: rendkívüli a memóriájuk, hihetetlenül gyorsan számolnak, vagy éppen zenei, művészeti téren zseniálisak. Ilyen például Raymond a Esőember című filmből, vagy a Good Doctor című sorozat főhőse, Doktor Murphy.

Ezek az ábrázolások nem teljesen alaptalanok, hiszen léteznek úgynevezett szavant képességek – ezek alatt olyan rendkívüli készségeket értünk, amelyek sokszor egy-egy területen kiemelkedő teljesítményt jelentenek. Például valaki fejből megjegyyez térképeket, dátumokat, vagy rendkívüli tehetséget mutat a zenében, matematikában. Ezek azonban az autista embereknek csupán egy nagyon kis százalékára jellemzőek.

A legtöbb autista ember tehát nem zseni. De ez nem jelenti azt, hogy nincsenek erősségeik. Csak éppen nem mindig olyan látványosak, vagy nem olyan területeken jelennek meg, amiket könnyű felismerni. A különbségek gyakran inkább abban rejlenek, hogyan gondolkodnak, és milyen módon dolgoznak fel információt. Sok autista embernél megfigyelhető például, hogy:

- rendkívül részletgazdagon látják a világot, észrevesznek olyan dolgokat, amik másnak fel sem tűnnek,
- erősen vizuálisan gondolkodnak,
- jól teljesítenek olyan helyzetekben, ahol szabályosságokat, ismétlődéseket kell észrevenni,
- hosszú ideig elmélyülnek egy-egy témában, és ezzel hatalmas tudást halmoznak fel egy adott területen.

Ezek mind értékes tulajdonságok – de önmagukban még nem jelentik azt, hogy valaki zseni.

Fontos azt is látni, hogy ezek az erősségek gyakran együtt járnak nehézségekkel. Egy gyermek lehet, hogy hihetetlenül jól rak ki egy 100 darabos puzzle-t 3 évesen, de közben még nem beszél, vagy nehezen kapcsolódik másokhoz. Vagy lehet, hogy kívülről fújja az összes bolygó nevét és sorrendjét, de nem tudja elmondani, ha éhes vagy szomjas. Az autizmus nem csupán különleges képességek halmaza – hanem egy idegrendszeri fejlődési eltérés, ami több területen okoz nehézséget.

A társadalomban élő „zseni-autista” kép időnként kifejezetten káros is lehet, mert elvárásokat támaszthat. Mintha egy autista gyereknek csak akkor lenne „joga” másképp működni, ha valamilyen különleges képessége is van. Ez azonban nem igazságos – minden gyermeknek joga van támogatást kapni, függetlenül attól, hogy van-e látványos tehetsége vagy sem.

Szülőként érdemes arra törekedni, hogy ne a „zsenit” keressük a gyermekünkben – hanem az egyéniséget. Figyeljük meg, hogy gyermekünknek mik az erősségei, mikor érzi jól magát, miben szeret elmélyülni – és támogassuk őt ezekben. Ugyanakkor fontos, hogy ne hagyjuk figyelmen kívül a nehézségeit sem. Az erősségek önmagukban nem kompenzálják a nehézségeket – de segíthetnek abban, hogy építeni tudjunk rájuk a mindennapi támogatás során.

Összefoglalva: **az autizmus nem jelent automatikusan zsenialitást – de jelenthet másfajta gondolkodást, egyedi látásmódot, különleges érdeklődést. És ezek önmagukban is értékesek, ha teret és elfogadást kapnak.**

mozaik Autizmus szabadegyetem

A projekt az Európai Unió "Polgárok, egyenlőség, jogok és értékek" (CERV) programjának támogatásával valósul meg. Az Európai Bizottság támogatása nem jelenti a projektben megvalósított tevékenységek tartalmának jóváhagyását, amely kizárólag az azt megvalósítók álláspontját tükrözi, valamint a Bizottság nem tehető felelőssé ezen információk bármilyen felhasználásáért.

Készítette: MOZAIK Közhasznú Egyesület az Autizmussal Élő Emberekért.

2025.

www.autimozaik.hu